



Selvscenesætteren – den yngre Dan Turéll på scenen med sorte negle, skaldet isse og mikrofon. Ill. fra bogen

Blufærdig cowboy

Danmarks moderne nationaldigter har fået sin store biografi.

Biografi

AF JAKOB LEVINSEN

Da Dan Turèll var omkring ti år gammel, hørte han til morgensang i skolen B.S. Inge-manns »Lysets engel går med glans« – og faldt besvimet om. En selviscenesætter var født, mere eller mindre frivilligt. Men også en uforbeholden elsker af ordenes, af kunstens magt. Dens magt til, som Inge-mann kunne det, gøre hverdagsbilleder til poesi og skabe poesi som hverdagsprog. Uanset set om poesien så manifestere sig hos Anders And eller B.S. Ingemann, hos beat-poeter og jazzmusikere eller i Dracula og gamle krimier.

Man læser én linie af ham, og man hører med det samme stemmen for sit indre øre. Denne uforvekslelige kombination af perfekt udtale, præ-

cis timing, let ironisk tonefald og mere eller mindre tilstræbt lavkøbenhavnsk, i karakteristisk manisk tempo.

Mangedobbeltmennesket Dan Turèll, der næste år ville være fyldt blot 50. Syrehovedet, der samtidig var Den Professionelle Skribent til finger-spidserne, med enorm arbejdskapacitet og perfekte manuskripter. Populisten, der lovsang Vangede og altid demonstrativt drak arbejderøl-len Hof – men dårligt kunne få en håndbajer ned. Storbybo-hémen, der også digtede henført om hverdagen, kernefamilien og om at promenerer datteren i klappvognen. Budd-histen og kirkemodstanderen, hvis efterladte alligevel valgte at begrave ham på Assistens Kirkegård. For, gætter hans biograf Peder Bundgaard kvalificeret, han ville »inderst ikke have noget imod at ligge et ordentligt sted med en pæn gravsten«.

Melankolikeren

Nu har han fået sin officielle biografi, på godt og ondt skre-

vet af en af hans få helt nære, mangeårige venner, tegneren Peder »Mein Freund« Bundgaard. Så langt mest på godt – for hvad Bundgaard måtte savne som stilist og hans bog ind imellem svømme over i af gentagelser, det har den til gengæld i både historiske og anekdotiske detaljer, og frem for alt et absolut ikke ukritisk skarpsyn for denne på én og samme tid irriterende, hypnotiserende, elskelige, og lad os bare sige det, hvis ikke ham hvem så, geniale mand.

I beskrivelserne af de ikke ubetinget glade hippie-dage først i 1970'erne har Bundgaard nemlig også blik for lælet, superperiet, drømmeriet og stofferne. Han har forståelse både for hvad der fik Turèll til målrettet at iscenesætte sig som mediestormer med skaldet hoved, sorte negle og ørering, og for i hvilket omfang han blev fanget af sit image, og følgelig ikke taget nær så seriøst som digter, som han også gerne ville. Og Bundgaard medgiver, at selv den nærmeste lille kreds af venner sjældent kom særlig tæt ind på livet af manden, der kun sjældent inviterede folk hjem. I både bogstavelig og overført betydning.

Inspiratoren

Men også mere end det. Igen-nem siderne i Bundgaards im-ponerende vellykkede biogra-fi fremstår en, lad os bare pudse ordet af og bruge det efter fortjeneste, åndperson-lighed, hvis betydning for sin tids poesi, journalistik og kul-

turopfattelse i det hele taget dårligt kan overvurderes. Uanset – eller netop fordi – han tit og ofte var, med et udtryk han selv skabte, FOR MEGET, hans produktion alt for stor og for ujævn, hans offentlige fremtrædener ofte mere svingende end svingende.

For the essential Dan Turèll – det var et menneske med lige dele personligt mod og kunstnerisk format til at turde og evne at vise hele sig selv, inklusive knaster, skingre kulører, umage pasninger, sær smag og lukkede døre. Ikke for ingenting var han en indædt modstander af skole- og alle mulige andre systemer. Det siger sig selv: al autoriseret indlæring af abstrakte værdier og begreber er i bund og grund uforenelig med en sådan individualisme, med en sådan, uanset al melankoli og selvdestruktivitet, grænseløs tro på sig selv, det nære og sine kære.

Digteren

Der er i sidste ende heller ikke så langt til Ingemanns salmer endda. Heller ikke al-tid kvalitativt. Den svimlende lovsangs-sekvens fra 1974-mesterstykket »Karma Cowboy« burde kvalificere i sig selv:

– Og lyden sejler gennem luften
Og lyset reflekterer duften
af Karma Cowboys fjæs
Han synger byen hæst
Han synger sten i ild
Han synger isen blød
Han synger Sol til kød

Han synger blod i øjne
Han synger hud mod hud
Han synger kroppe nøgne
Han synger mensker Gud
Han synger nedadgåen
Han synger altings brud
Han synger genopståen
Han synger alting ud –

Og tak for sangen. For hvor længe er det siden det er gjort lige så stort? Og når alt kommer til alt – digtere bliver sjældent folkekære uden grund. De gør det, fordi vi genkender os selv. For med hele spændet mellem tungsind og mani, mellem ekshibitionisme og blufærdighed, mellem medicirkuset og det stille stamværtshus, mellem udskejelserne og familieyken både i Vangede og på Vesterbro – er der så nogen i nyere tid, der bedre fortjener navn af nationaldigter? Ikke bare Dan, men superdansk!

Peder Bundgaard: *Superdan. Et portræt af Dan Turèll.* 291 s., ill. Kr. 248. Borgen. Udkommer i dag.